

Gdańsk, 04.07.2022 r.

Prof. dr hab. Tadeusz Samerek
Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki w Gdańsku
ul. Łąkowa 1/2
mail: t.samerek@amuz.gda.pl
tel. 604249774

Opinia

w postępowaniu habilitacyjnym Pana dra Karola Marianowskiego

Opinia przygotowana w związku z postępowaniem w sprawie nadania tytułu doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne panu doktorowi Karolowi Marianowskiemu, w kontekście powierzenia mojej osobie funkcji Recenzenta przez Radę Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina na posiedzeniu w dniu 26 października 2021 roku.

Podstawowe dane o Habilitancie

Dr Karol Marianowski ukończył Akademię Muzyczną im. Fryderyka Chopina w Warszawie (obecnie Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina) w roku 2004. W 2019 roku otrzymał tytuł doktora sztuki, przyznany przez Radę Wydziału Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie po przedstawieniu rozprawy pt. *Wiolonczela jako instrument wieloaspektowy w kameralistyce XX i XXI wieku w oparciu o dzieło artystyczne (Claude Debussy – Kwartet smyczkowy g-moll, op. 10; Karol Szymanowski – Kwartet smyczkowy C-dur, op. 37, nr 1; Krzysztof Penderecki – 3 Kwartet smyczkowy „Kartki z niezapisanego dziennika”)*.

W latach 2005–2018 dr Karol Marianowski był członkiem Meccore String Quartet, którego był również założycielem. Swoją pracę pedagogiczną rozpoczął w 2009 roku w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Fryderyka Chopina w Warszawie, którą kontynuuje do dzisiaj. W latach 2015–2017 związany był z Akademią Muzyczną im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu, gdzie prowadził klasę

wiolonczeli i kameralistyki, a następnie od 2017 roku zachował ciągłość swoich działań w tej materii już na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Habilitant wspominał również, że przez kilka miesięcy w 2019 roku prowadził zajęcia w ramach JACC International School of Music w Kuwejcie.

Od roku 2018 dr Karol Marianowski działa w ramach założonego przez siebie Boarte Piano Trio, a od 2019 roku jest członkiem zespołu o międzynarodowej renomie: Karol Szymanowski Quartet.

Ocena dołączonego dzieła artystycznego

Dzieło artystyczne przedstawione przez dra Karola Marianowskiego składa się z płyty CD: Karol Marianowski – BWV / Johann Sebastian Bach / Cello Solo Suites / 2020–21 (wyd. Orphee Classics). Wiolonczelista sam dokonał zapisu materiału.

Niezwykła jest historia powstania nagrania. Artysta w Autoreferacie dokładnie opisuje scenariusz zdarzeń. Czas pandemii, która zagościła wśród nas ostatnimi laty, spowodował, że wielu wykonawców musiało wykazać się niezwykłą kreatywnością, aby dać upust swojej potrzebie ekspresji artystycznej. Tak było i w przypadku naszego bohatera. Dr Karol Marianowski, pozbawiony możliwości współpracy z innymi muzykami, bez możliwości regularnego koncertowania, jak również bez możliwości korzystania z profesjonalnego studia nagrań, pozostał sam ze swoimi umiejętnościami. To spowodowało, że bardzo odważnie sięgnął po *must have* repertuarowe każdego wybitnego wiolonczelisty, czyli cykl *Sześciu Suit na wiolonczelę solo* BWV 1007–1012 Jana Sebastiana Bacha.

To duża odwaga, bo, jak twierdzi sam artysta, nagrania pełnego cyklu dokonują z reguły wiolonczeliści o wieloletnim doświadczeniu, w zasadzie bliżej końca swojej działalności wykonawczej aniżeli początku. Aby uwypuklić skalę porównawczą zaznaczę, że w Polsce do tej pory w zasadzie mamy tylko dwa nagrania całego cyklu, dokonane przez polskich artystów: Romana Jabłońskiego i Andrzeja Bauera. Przez lata mogliśmy się spotkać natomiast z niezliczoną ilością światowych wykonań tego wspaniałego dzieła Bacha. My, wiolonczeliści, mamy w głowach różne tradycje wykonawcze związane z *Suitami* i czasami trudno o bezkrytyczne i świeże spojrzenie na to dzieło. Każdy młody wiolonczelista wychował się przecież na „swoim” ulubionym nagraniu *Sześciu Suit*.

Mając to wszystko na względzie, podziwiam ogromną determinację w dążeniu do realizacji potrzeby zmierzenia się z tym materiałem tekstowym i całą tradycją za tym idącą. Dr Karol Marianowski podszedł do wykonania tego karkołomnego zadania z dużą pokorą. Poświęcił na realizację nagrania cały rok. Pandemia wymusiła fakt, że studiem nagraniowym stała się piwnica, a realizatorem technicznym rejestracji materiału dźwiękowego stał się on sam. Z tego jawi się obraz bardzo symboliczny: samotny artysta, zamknięty niejako w pustelni, w pełnym kontakcie z samym sobą, swoimi emocjami i obrazami, które bez zewnętrznych bodźców mają szansę na

uzyskanie większej prawdy przekazu. Słuchając nagrania można poczuć tę atmosferę.

Z tej próby dr Karol Marianowski, patrząc na nagranie w całości, wychodzi zwycięsko.

W każdej zagranej przez niego *Suicie* można odnaleźć inny nastrój, podyktowany między innymi przez barokowe konotacje odnośnie zastosowanych tonacji. Jest to niezwykle ważne, bo dzięki temu otrzymujemy spójną opowieść złożoną z poszczególnych odsłon. Koncepcja zaplanowania całości jest logiczna, wiolonczeliście wyraźnie kładzie nacisk na aspekt narracyjny i nie ulega pokusie taniej wirtuozerii i efekciarstwa, co niektórzy wiolonczeliści próbują stosować, aby „ich” *Suity* były „tymi wyjątkowymi”.

Słuchając poszczególnych części każdego cyklu, zauważamy bardziej swobodnie potraktowane *Preludia* (jedyna forma nietaneczna w ramach całego cyklu), które idealnie zapowiadają charakter całej *Suity*. Każda z kolejnych części, czyli konkretny taniec, została przedstawiona we właściwym temu tańcowi charakterze. Można czasem doszukiwać się w grze dra Karola Marianowskiego zastanawiająco wolno granych *Courante* czy *Gigue* (Bach w poszczególnych *Suitach* stosował odmianę francuską i włoską *courante*, czasem bardziej nawiązując właśnie do włoskiego *corrente*, które moim zdaniem powinno być utrzymane w nieco szybszym tempie). Z drugiej strony, zastosowane tempa pozwalają zwiększyć siłę wyrazu w interpretacji. Pochwalić należy z pewnością *Sarabandy*, które nie mają manieri wielu nagrań, w których narracja zatrzymana jest praktycznie na każdej nucie. Tylko w przypadku *Sarabandy* z *V Suity* dr Karol Marianowski rozmija się z moimi oczekiwaniami interpretacyjnymi. Jak dla mnie, zabrakło tu siły i tajemniczości ukrytych w prostocie linii melodycznej opartej na jednorodnych układach ósemkowych.

Można powiedzieć, że pod wieloma względami *Suity* w interpretacji dra Karola Marianowskiego znakomicie mogą pełnić funkcję edukacyjną dla adeptów sztuki wykonawczej utworów J.S. Bacha. Wynika to m.in. z faktu, że zagrane są bardzo logicznie jeżeli chodzi o sposób prowadzenia narracji, a przy tym czasami pokazują, że materia dźwiękowa w tym przypadku może być przyprawiona pewnymi indywidualnymi pomysłami. Trochę niestety szkoda, że części zmienne *Suit*, czyli podwójne *Menuety*, *Bourree* czy *Gavotte*, nie mają swojej tradycyjnej budowy formalnej – przy powtórzeniu pierwszego z tańców były grane znowu z powtórzeniami. Tylko *Bourree I* z *IV Suity* zagrane zostało właściwie, ale zastanawiające z kolei jest zdwojenie tempa przy powtórce. Do pewnych ekstrawagancji można czasem zaliczyć pewne pomysły interpretacyjne wiolonczelisty, które jednak zastosował w bardzo ograniczonym wymiarze. Mogą one stanowić bardzo intrygującą przyprawę, dodają pikanterii, ale nie psują całego smaku potrawy. Do tych pomysłów, w przypadku interpretacji dra Karola Marianowskiego, można zaliczyć: chwilowe pauzy po nawarstwieniu się toku opowieści (np. *Suita I*, t. 29–30, *Gigue* z *III Suity*), czasami crescendo podczas przejścia na repetycję czy zmiany artykulacji podczas powtarzania tego samego materiału, chociażby w trakcie rozłożonych akordów w *IV Suicie*.

Ciekawe jest podejście dra Karola Marianowskiego do zwyczajowej repetycji tańców. W epoce baroku instrumentalista starał się zróżnicować powtórzenie. W przypadku *Suit* Bacha daje to paletę możliwości wykonawcy. Dr Karol Marianowski zrezygnował z możliwości dodawania ornamentów czy wręcz drobnych improwizacji na rzecz różnicowania charakteru poprzez np. zmianę artykulacji, dynamiki, ciekawe zabiegi agogiczne. Tworzy to wrażenie jakoby powtórzenie było pewnym rodzajem wariacji na temat. W tym miejscu trzeba przypomnieć, że generalnie tańce, które były podstawą dla stworzenia cyklu *Sześciu Suit*, w czasach Bacha praktycznie już nie funkcjonowały jako tańce użytkowe (poza menuetem). Dlatego traktować trzeba muzykę mistrza bardziej jako stylizację tańców, a nie warstwę muzyczną przeznaczoną dla potencjalnego tancerza. Zatem sam kompozytor swoim podejściem do dzieła rekomenduje twórcze traktowanie zapisu nutowego.

Podoba mi się podejście do polifonii bachowskiej partytury w interpretacji wiolonczelisty. Bardzo czytelne jest wykorzystanie efektu echa, pokaz tematów w *Fudze z V Suity*, ale również właściwe wyprowadzenie głosów w grze akordowej (m.in. *Allemande z II Suity*, *Sarabanda z III Suity*, *Allemande i Sarabanda z VI Suity*), ponadto artysta dobrze podkreśla polifonię poprzez zróżnicowanie dynamiczne linii melodycznej w różnych rejestrach.

Od strony wykonawczej *Suity* pokazują duże możliwości czysto instrumentalne wiolonczelisty. W swojej grze uzyskuje on piękne, bogate brzmienie, chociaż dopasowane swoją subtelnością do stylu wykonawstwa barokowego. Biegłość techniczna zapewnia przejrzystość artykulacyjną, nienaganną intonację i właściwą realizację wymagań, jakie stawiają *Suity* jeżeli chodzi o technikę prawej ręki.

Podsumowując całość projektu dra Karola Marianowskiego, można powiedzieć, że jego interpretacja *Sześciu Suit* J.S. Bacha jest bardzo logiczną i zrozumiałą koncepcją. Zachowuje bardzo dobry balans pomiędzy wiernością założeniom stylu Bacha a wizją samego artysty. Wiolonczelista umiejętnie potrafił pokazać bardzo osobistą wizję, jednocześnie nie stawiając swojego ego na pierwszym planie. Uważam, że nagranie stanowi bardzo ciekawą i wartościową pozycję w polskiej fonografii, godną dalszej popularyzacji.

Ocena dorobku artystycznego

Można powiedzieć, że krótki okres po uzyskaniu doktoratu (05.2019–10.2021) dr Karol Marianowski wykorzystał maksymalnie, a nie było to łatwe zadanie z uwagi na panującą przez większość tego czasu pandemię. Wykonał w tym czasie ponad 30 koncertów. Były to głównie koncerty kameralne zagrane w charakterze stałego członka Boarte Piano Trio czy Karol Szymanowski Quartet, czyli zespołów o międzynarodowej renomie.

Wspomniane wyżej koncerty odbyły się w renomowanych salach koncertowych w kraju i za granicą. Wiolonczelista koncertował m.in. w: Antoninie, Poznaniu, Warszawie, Wrocławiu, Centrum Krzysztofa Pendereckiego

w Lusławicach, a także we Francji, Korei Południowej, Szwajcarii, USA, Włoszech i wielokrotnie w Niemczech.

Dr Karol Marianowski wraz z zespołami sięgał z drobnymi wyjątkami po sztandarowy repertuar przeznaczony na klasyczne trio fortepianowe i kwartet smyczkowy. Program koncertów zawierał wymagające pozycje:

- tria fortepianowe: S. Rachmaninow – *Trio g-moll „Elegijne”*, J. Haydn – *Trio G-dur „Cygańskie”* Hob. XV: 25, C. Debussy – *Trio G-dur* (1879), P. Łukaszewski – *Trio fortepianowe*, L. van Beethoven – *Trio c-moll* op. 1 nr 3, F. Mendelssohn – *Trio c-moll* op. 66 nr 2;
- kwartety smyczkowe: M. Ravel – *Kwartet smyczkowy F-dur*, K. Szymanowski – *Kwartet smyczkowy C-dur* op. 37 nr 1, K. Penderecki – kwartety smyczkowe nr 3 i 4, L. v. Beethoven – *Kwartet smyczkowy F-dur* op. 18 nr 1 oraz *c-moll* op. 18 nr 4, D. Gribbin – *Kwartet smyczkowy „What the Whaleship Saw”* (2004), B. Britten – *Kwartet smyczkowy G-dur* op. 94 nr 3, S. Moniuszko – *Kwartet smyczkowy d-moll* nr 1, A. Dvořak – *Kwartet smyczkowy Es-dur* op. 51.
- utwory na inne składy wykonawcze: A. Schoenberg – *Sekstet smyczkowy „Verklarte Nacht”*, R. Strauss – *Capriccio*, J. Nowakowski – *Kwintet fortepianowy*, A. Dvořak – *Kwintet fortepianowy A-dur* op. 81, R. Schumann – *Kwintet fortepianowy Es-dur* op. 44.

Repertuar solowy w omawianym okresie ograniczył się do wiolonczelowych utworów F. Chopina (*Introdukcja i Polonez* op. 3 i *Sonata g-moll* op. 65) oraz do nagrania *Sześciu Suit* J.S. Bacha BWV 1007–1012, wykonania na żywo *II Suity* J.S. Bacha BWV 1008 oraz recitalu złożonego z następującego programu: L. van Beethoven – *II sonata g-moll* op. 5 nr 2, A. Webern – *Drei Kleine Stucke* op. 11, M. Wajnborg – *II sonata* op. 63, L. van Beethoven – *IV sonata C-dur* op. 102 nr 1 (z towarzyszeniem pianisty Macieja Grzybowskiego).

Znaczna część z wyżej wymienionego repertuaru była wykonywana wielokrotnie w różnych miejscach.

Cała dyskografia dra Karola Marianowskiego jest również bardzo ciekawa. W ramach swojej artystycznej działalności brał udział w nagraniu 7 płyt CD:

- Karol Marianowski / Concerto Avenna pod dyr. Andrzeja Mysińskiego / various artists – *Koncerty wiolonczelowe / Vivaldi, Boccherini, Bach, Haydn* / 2006 (wyd. Polskie Radio).
- Meccore String Quartet – *Kwartety smyczkowe L. v. Beethovena i W.A. Mozarta* / 2012 (wyd. Meccore String Quartet).
- Meccore String Quartet – *Kwartety smyczkowe C. Debussy’ego i K. Szymanowskiego* / 2015 (wyd. Warner Music Poland).
- Meccore String Quartet – *Kwartety smyczkowe E. Griega* / 2017 (wyd. MDG).
- Meccore String Quartet – *Kwartety i sekstet P. Czajkowskiego / wraz z Isabel Charisius oraz Valentinem Erbenem* / 2018 (wyd. MDG).

- Boarte Piano Trio – Tria fortepianowe L. v. Beethovena, C. Debussy'ego i S. Rachmaninowa / 2018 (wyd. Boarte Piano Trio).
- Karol Marianowski – BWV / Johann Sebastian Bach / Cello Solo Suites / 2020–21 (wyd. Orphee Classics).

Dyskografia z udziałem dr Karola Marianowskiego, podobnie jak jego działalność koncertowa, skupia się głównie na muzyce kameralnej. Pomiędzy nagraniami z zespołami trafiamy na realizację koncertu solowego z orkiestrą wraz ze znakomitą Concerto Avenna. Po otrzymaniu tytułu doktora natomiast w jego dorobku pojawia się jedna płyta z *Sześcioma Suitami* J.S. Bacha, którą możemy, mówiąc kolokwialnie, potraktować jako równowartość kilku innych. Doświadczając nagrań dra Karola Marianowskiego mamy wrażenie, że wiolonczelista stopniuje nasz apetyt na artystyczne doznania. Mocny początek, różne odcienie kameralistyki, grand finale w postaci muzyki Bacha. Co będzie dalej? Moje zaciekawienie jest ogromne.

Z analizy listy dokonań dr Karola Marianowskiego można dość łatwo wysnuć wniosek, że jest to muzyk wszechstronny, którego kompetencje jako wiolonczelisty są na bardzo wysokim poziomie. To muzyk niestandardowy, który nieustannie poszukuje nowych ścieżek wyrażania siebie. Moim zdaniem taki właśnie powinien być artysta.

Osiągnięcia naukowe i pedagogiczne

Dr Karol Marianowski praktycznie od początku swojej pracy zawodowej czynnie związany jest działalnością pedagogiczną, którą prowadzi w kraju i za granicą. Od 2009 roku uczy gry na wiolonczeli w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Nieco później rozpoczął aktywność akademicką, gdyż w latach 2015–2017 prowadził klasę wiolonczeli i kameralistyki w Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu. Obie działalności kontynuuje od 2017 w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Poza tym w 2019 roku wiolonczelista odbył 4 miesięczny kontrakt profesorski w JAGC w Kuwejcie.

Niezależnie od powyżej opisanej działalności, dr Karol Marianowski wykazuje się dużą aktywnością pedagogiczną w kraju i za granicą, prowadząc kursy i lekcje mistrzowskie wiolonczelowe i kameralne. Warto tu wymienić m.in.:

- Leeds College of Music w Leeds (Wielka Brytania),
- Teatro Colonial w San Miguel de Allende (Meksyk),
- Tongyeong Concert Hall (Korea Południowa),
- Univeristy of California w Irvine (Stany Zjednoczone Ameryki Północnej),
- Europejskie Centrum Muzyki im. Krzysztofa Pendereckiego w Łusławicach,
- University of Tulsa (Stany Zjednoczone Ameryki Północnej),
- Letnia Akademia Muzyczna „Muzyka Naszych Czasów” w Inowrocławiu,
- Letnie Warsztaty Muzyczne SUZUKI w Szarlotcie koło Kościerzyny.

Dr Karol Marianowski jest autorem lub współautorem wielu ważnych przedsięwzięć popularyzujących sztukę z akcentem położonym na ich dydaktyczny aspekt:

- Organizacja Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Kameralnej „Q’arto Mondì” w Poznaniu. W latach 2010–2016 odbyło się 7 edycji festiwalu, co roku motywem przewodnim była formacja kwartetu smyczkowego (koncerty, lekcje mistrzowskie i projekty edukacyjne).
- Realizacja projektu „Z muzyką w miejsca o ograniczonym dostępie do dóbr kultury” ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Cykl koncertów w miejscach, gdzie nie dociera sztuka wyższa, między innymi: szpital onkologiczny, przedszkole dla dzieci z autyzmem, mniejsze domy kultury, niedysponujące wystarczającymi środkami na organizację koncertów (2012)
- Organizacja i prowadzenie warsztatów dla nauczycieli i uczniów szkół muzycznych I i II stopnia „5 BIEG W EDUKACJI MUZYCZNEJ”, które odbyły się w ZPSM im. Fryderyka Chopina w Warszawie 11–12 stycznia 2020 roku.
- Współorganizacja stacjonarnych i zdalnych kursów mistrzowskich dla instrumentalistów z całego globu „ENCORE – Chamber Music Institut” (od roku 2019).
- Wydanie cyklu płyt CD z repertuarem szkolnym (koncerty, sonaty, drobne utwory) wydanym przez Polskie Radio. Płyty trafiły do fonotek szkół muzycznych w Polsce, mając za zadanie przybliżenie młodzieży wzoru wykonania zawartych na nich dzieł.
- Nagranie, wydanie internetowe i wydanie fizyczne dwupłytkowego albumu CD Karol Marianowski / BWV / Johann Sebastian Bach / Cello Solo Suites, który jako dzieło artystyczne może przyczyniać się do dalszych badań naukowych nad cyklem J.S. Bacha oraz stać się wzorem wykonawczym dla adeptów sztuk muzycznych (2021–2022).

Konkluzja

Po zapoznaniu się z przedstawioną dokumentacją i dołączonym do niej dziełem artystycznym, w postaci nagrania *Sześciu Suit na wiolonczelę solo* J.S. Bacha BWV 1007–1012, uważam, że dr Karol Marianowski może pochwalić się bogatą aktywnością artystyczną, która świadczy o ogromnych możliwościach wykonawczych wiolonczelisty i przyczynia się w dużym stopniu do promocji polskiej kultury na świecie. Dzieło artystyczne, będące głównym przedmiotem postępowania habilitacyjnego, nosi znamiona oryginalności i jest z pewnością dziełem nowatorskim, które znacząco wpływa na rozwój dyscypliny, którą autor reprezentuje.

Niniejszym stwierdzam, że dorobek dra Karola Marianowskiego spełnia wymagania ustawy i ze swej strony popieram jego starania o nadanie mu tytułu doktora habilitowanego.

Tadeusz Samorucki